

Lo Catalanista

Setmanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

La correspondencia al Director. | Los originals no 's tornan

DIRECCIÓ, REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ

Calderón, 36.

Representació Administrativa á Barcelona

Llibreria de Alvar Verdaguer Rambla Mitj, 5

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Sabadell. 2 rals al mes.

Fóra. 8 " trimestre.

Un número sol. 0'20 ptas.

Anuncis á preus convencionals.

La Catalana. - Societat de segurs contra incendis

CARBONS ESPANYOLS.—SOCIETAT «MIERES» (ASTURIAS)

Lecanda, Maciá y Comp.^a

CONSTRUCCIONS DE FERRO INOXIDABLE EN EL CEMENT

===== Sistema MONIER privilegiat =====

Unich representant, JOSEPH CAPMANY.-Corominas, 57.-Sabadell

COMISSIONS DE TOTAS CLASSES

COMPRA Y VENTA DE FINCAS

ACCIONS DEL BANCH
de Sabadell

CANTITATS DISPONIBLES EN PAGARÉS É HIPOTECAS.

PERA MÉS INFORMES

Carrer de las Balsas, núm. 28.-Sabadell

Una opinió sobre lo de Cuba

DEL NOSTRE CARTULARI ÍNTIM

Sr. D. Antoni de P. Capmany.

Estimat amich: He rebut ta carta en que 'm recriminas per mon llarch silenci, y com á director de LO CATALANISTA 'm recomanas t' envihi un articlet sobre la palpitant qüestió de Cuba.

Permet, bon amich, que una vegada á la vida 't desayri rodonament, puig dech contestar á ta petició que no vull ocuparme de tan espinós assumpto.

Y quant t' hauré dit las rahons de ma negativa, estich ben segur de que m' alabarás lo gust.

Figurat tú que lo que jo podria dirte sobre 'l particular es massa crú pera 'l ventrell del públich que 'ns escolta; que las meas opinions discrepan en tal manera del esperit general que fins vos podrian reportar la nota de extravagants y potser de mal patriotas.

O sinó fixat amich Capmany, en la verdadera situació del problema. Tenim á Cuba aixecada en revolució separatista per culpas dels nostres governants, que es com si diguessim per culpa nostra, y aquesta revolució no es la primera, sino ja la segona d' una série que no sabém ahont s' acabarà; es á dir, aquesta revolució va tenir son avis previ, que no várem escoltar y atendre a temps.

Per la impericia dels nostres governants, ó sia per la dessidia de nosaltres mateixos que 'ls suportém, s' aná fent á Cuba una opinió separatista incontrastable, devant qual perill nos envenàrem los ulls y 'ns tapàrem las orelles. Cuba nos demanava bona administració, é hi enviàvam cáfillas de lladres; per tals nos han pres á tots, y com a tals nos fagitan.

Entaulada ja la guerra, los remordiments de la propia conciencia havian de dirnos que seria llarga y crudel y difícil de dominar. Al revés d' aixó nostres governants, y ab ells la opinió formada pels diaris populars, vegeren que era joch de pocas taulas. Intentat ab bona sombra y totseguit, un arregló ab la basé de la Autonomia era de probabilíssim éxit; pero ¡ca! qué es aixó d' autonomia. Bon goig de parlarne ara que podria ser lo menor dels contratemps á que 'ns ha exposat lo centralisme madrileny.

Guerra á mort contra 'ls infels, nos cridava la premsa dels cinch céntims, y guerra allá empenyguda per Generals y Bisbes y alts Senyors, pagada per un tresor en déficit, y mantinguda ab la sanch del poble. Era précis aniquillarlos als temeraris enemichs de la unitat nacional «collas de perdularis, nos deya la premsa noticiera á la *derniere*, capitanejats por el bruto antropófago Maceo».

Hi ha sigut la guerra: hem inutilisat un general, y casi podem dir dos; hem mort (al dir dels diaris patrioterics) mes de trenta mil perdularis,

y 'n van brollant de per tot arreu. Resulta que es tot lo pays de Cuba que està avuy insurreccionat; richs y pobres, ciutadans y pagesos, tots nos resultan *perdularis*. Se veu que l' exemple dels governants que hi envià Espanya ha cundit per tota la Isla.

A tot aixó 'ls Estats Units, que aprofitaren lo disgust general dels cubans pera sublevar son esperit contra 'ls dominadors, han anat ajudant á aquestos, y, desvergonyintse de mica en mica han arribat ja á fer gayre be pública ostentació del apoyo que prestan als insurrectes. Actitut d' Espanya devant dels Estats Units: quan la situació no hi obligava, comensá á humillarse y rebaixarse á devant seu, accedint á peticions tan irritants é injustas com la referent á la indemnizació Mora y altras; y avuy, que 'ls Estats Units han prés la alsada dels nostres governants y del poble que ells poden representar, avuy no hi ha medi de resistir.

Es á dir, confiete pelat: la guerra de Cuba fa de mal acabar per las armas, puig aixó segons la opinió dels matexos que la menan exigeix alguns anys de durada á rahó de DOS CENTS QUARANTA MIL DUROS DIARIS Y MES DE MIL HOMES MENSUALS. Y d' altra part la guerra de Cuba, al punt que ha arribat pot acabarse difícilment per medi d' avinensas rahonables, puig se diu ab cert fonament que la Autonomia es ja poca base pera arribar á una solució.

Prescindint d' aixó, la terminació de la guerra es perillosa en aquest sentit, en quant mes que tractes ab los insurrectes, s' han de fer tractes ab los Estats Units, y aquestos parteixen sempre del principi de son monopoli comercial sobre la Isla, ó sia de la independència económica d' aquésta mil vegadas mes dolorosa pera la Espanya trevalladora que sa independència política.

Peró tot aixó no es prou: los Estats Units, mentres duri la guerra, interessats en fèrnosla perdre, van enredantnos en mil conflictes que 'ls nostres flamants personatges no saben evadir ni ab dignitat, ni sense perill. Pot citarse ultimament lo referent al judici sumarissim instruhit pel general Weyler contra alguns súbdits americans é inglesos, als quals, en virtut de anteriors convenis, no 's pot sumariar en tal forma: comesa la errada, mal si nó s' esmena en quant té de injustificada y de perillosa, mal si s' esmena en quant té de rebaixadora y mortificant pera Espanya. De manera que fins los conflictes venen plantejats tan barroherament per nostres diplomátichs governants que no hi ha medi de trobalshi solució decorosa.

Y, després de tot, lo mes trist es pensar que si per un esforç sobrehumà arriba á reconquistarse Cuba per la forsa de las armas, després d' inmensos sacrificis en milers d' homens y milions de duros, nos trobarém ab un pays devastat y empoirrit, ab una imatge d' aquella històrica Numancia, cos sense ánima que 'ls fills del pays en sa desesperació matxetejarán abans d' entregarlo á son enemich, y del quin escassa utilitat podrém reportarne per molt temps á Espanya, com no siga pera enterrarhi 'ls restos de nostres exercits destinats á vigilar fins las llosas dels

cementirís, y las engrunas de nostres cabals pera engreixar als llops de la política que no trobin ja pastura sobre 'l cadavre de la desdixada Isla.

En resúm, sensible es dirho, y prou voldria equivocarme, pero en mon concepte la jugada es perduda de totes manéras pera Espanya; y aquesta 's troba ja en lo cas del gladiador que sentintse vensut estudia la posa artistica d' un bell morir, cayent ab relativa dignitat. Fora trist que ni aixó logressim.

Mal está aixó, amich Capmany, pera ocupar-se'n en un periódich sério dels que li donan al públich la veritat y parlan ab la veu del cor. Abocats á una inmensa bancarrota y amenassats ab una terrible guerra internacional: vetaquí ahont nos han dut los talents de pessebre que governan nostre desventurat pays desde las poltronas de la política y las tribunas de *la prensa más leída de España*.

Y no es aixó lo pitjor: lo pitjor es que 'l públich no 'l veu prou clar encare tot aquest desmanech. Ves, diguelhi á tota aquesta opinió que rihentse del *Ciero*, lo compra cada vit á la Rambla, en competencia ab son rival y *alter ego* en lo periodisme industrial *La Publicidad* y alguns altres de Barcelona y Madrit; vés, diguelhi á aquesta massa inconscient plena de *bonhomie* y de totxeria que la á devant un problema gravíssim, y á benefici d' Espanya radicalment insoluble: vés, digueli que aquestos deus de la política als que té en gran predicament, ó al menys en gran respecte, Cánovas, Sagasta, Castelar, etz. y als quals admira per sa entremaliadura en los jochs de la oratoria, serán teóricament tan sabis y tan aixerits com se vulga, pero en la práctica han resultat uns perfectes ignorants en quant vint y pico d' anys de pau y tranquil·litat y trevall y progrés en lo pays no 'ls hi han servit sino pera enllotarnos en una administració corrompuda y en una política desatentada y xorca de tot fruyt sá, pera deixarnos avuy esquilmats á dintre, desacreditats á fora y en perill de gravíssims mals que ells mateixos confessan no saber afrontar; vés, digueli á aquest poble sugestionat pel desvergonyiment y la fanfarrria dels que encara li pintan la dignonya, fentlo creurer rich y fort, digueli que la Espanya Colonial se 'n vá á las trampas y que las mateixas funestas causas que 'ns van á pendre Cuba, nos prengueren en altre temps y gracias ja al predominí del temperament castellá en la governació del Estat, las anteriors possessions espanyolas de Sud-América, com nos pendrán demá las Filipinas, las possessions del Marroch y tot lo que resta d' aquella Espanya en quals territoris jamay se ponía 'l sol. Ves, digueli tot aixó, y com l'imbécil á qui se li comunica la mort de sa mare, se 't clavarà á riure.

Creume, amich Capmany, hi han cosas que no 's poden dir, y gayre bé es inútil parlarne. Jo ja sé que vosaltres teniu per basse la veritat y la sinceritat abans que tot, y sé també que creyéu obligació sagrada 'l provar d' obrir los ulls á la opinió en lo que creyéu va desencaminada, prescindint de si os escolta ó no os escolta; pero, creyéu, está massa abernegat aixó que 'n diuhen opinió.

¿Vols una prova de la estúpida indiferencia que domina arreu? Donchs bé, tenint en compte que 'ls elements fins avuy mes propicis á sostenir la dignitat d' Espanya solzament per medi de la guerra, no ja precisament ab Cuba, sinó ab Nort America y tot (que ells no's paran en barras), son na més los elements acomodats, de periodista industrial per amunt, ó sían aquells que no han de exposar sa vida ni la de sos fills (ben garantida per trescents miserables duros), empreneuvos la iniciativa pera fer la següent reposició al govern: que 's fassi omissió de la ley de re-dencions en metálich per durant tot lo periodo que duri la guerra, estant obligats á sostenirla ab prestació personal tots los ciutadans que 's trobin dintre la edat reglamentaria; y cas de complicarse ab los Estats Units, que vinga una lleva forcosa en la que hi entrin tots, richs y pobres, ab pena de la vida sobre 'l que dintre l' exércit se valga de sos cabals pera tenirhi majors comoditats y garantias de preexistencia que 'l mes desvalgut de sos companys. Que se 'n fagi d' aixó un article de ley, y á las horas, cada hù d' aqueixos honorables patricis dels que tinguin carn pera 'l llop que 'ns dongui sa opinió sobre 'ls medis millors pera acabar la guerra de Cuba.

¿Veritat que la proposició hauria de resultar *frappant* pera aquesta infelís massa de poble predestinada á ser la *carn de canó* d' aquestas guerras que 'ls periódichs á istil *Ciero* fomentan y alguns richs despreocupats patrocinan?

Donchs, ja ho veurás, te mirarán ab la boca oberta, somriuran ab benevolensa com dihent «bon xicot, té un perdigó á l' ala», y en sent al vespre, á la Rambla, tornarán á comprá 'l *Ciero*.

Per *cinch céntims* ¡quí se 'n está!...

¿Ho comprens ara perque no vull ocupar-me de la palpitant qüestió de Cuba, tal com me demanavas en ta carta?

Creume, bon amich, no t' hi encaparris massa. Te desitja molta calma pera contemplar resignadament com plouhen las calamitats sobre nostra desventurada Patria, ton amich que admira vostra indomable constancia, y os estima de veras,

JAUME D' URGELL.

12 Maig 1896.

SECCIÓ POLÍTICA

Ja están obertas las Corts; ja tenim en actiu servey á la inacabable serie d' infelísos elegits per obra y gracia de la gran caciqueria en plena barra electoral.

Van ocupant los llochs que 'ls gefes los destinan ab la mansuetut acostumada y aquí teniu 'ls representants de la Nació fent lo paper de baylets de la masia.

Han escoltat la lectura del Missatge y han quedat tan tranquils com si tal cosa.

Un Missatge que, dirigintse á las Corts del Estat, suposantlas legalment constituídas no promet cap solució per lo de Cuba, que no conté mes seguritats que un augment

exagerat de nous impostos y nous empréstits, regoneix només en lo funcionament electoral p'tits defectes ben fàcils de subsanar-se, y que es en fi implicitament la condemnna mes enèrgica contra 'ls governs centralistas, no 'ls ha fet mourer un sol muscle de la cara.

Bona comparsa pera 'l jefe del partit conservador.

Ab gent aixís se va de gust allà ahont convinga.

Ab tan noble ajuda no hi ha lloch á duptes; podrém arribar á la pèrdua de Cuba y á la ruina d' Espanya.

Ségons alguns periódichs conservadors, la elecció del senyor Pidal pera la presidencia del Congrés ha sigut honrosissima y la mes nutrida de la restauració, descontant la elecció de 'n Posada Herrera.

Se comprén que diguin tal cosa los periódichs de la colla canovista.

Ab alguna cosa han de passar la estona no sabent que dir ab lo 'de Cuba ni poguent concebir calificatius honrosos en sos actes de política.

Lo que no 's compendria es que aixís mateix ho cregués lo senyor Pidal á jutjar per sos antecedents y per sas tendencias.

Un home catòlich com lo senyor Pidal no pot enorgullirse d' una votació en la qu' han pres part pera elegirlo, un sens fi de subjectes que pera arribar al lloch qu' ocupan, han cregut necessari conculcar los manaments de la llei de Deu sense remordiments de consciencia.

Novament estém abocats á altre conflicte ab los Estats Units ab motiu d' haverse apoderat d' un barco filibuster en ayguas de Cuba nostra marina de guerra.

La primera vegada en tant temps que hem lograt deturar y sorprendre una expedició filibustera *nos ha salido un poquito desigual*.

Are surten los Estats Units reclamant contra 'l fallo sumarissim del Concell de guerra apoyantse en un conveni firmat pel mateix Cánovas qu' avuy regeix los destins de la desdixada Espanya.

¡Pobre Estat espanyol, y com t' han posat los eterns mangonejadors de la cosa pública!

Sembla mentida que devant de tals desgabells, devant de la ruina que 'ns amenaça, de la deshonra que s' acosta, de la sanch que 's llensa, motivat tot per la desastrosa política centralista, permaneixi la opinió pública com si res se li endonés de tals assumptos.

¡Que masell s' ha tornat lo nostre poble!

Al nombrar la comissió d' actas del Congrés, no 's va tenir en compte la netedat del sufragi electoral, y varen elegir als que millor va semblar als caps de colla.

Y are 's troban que dels elegits n' hi han alguns que no 'n poden formar part perque portan actas brutes.

Y està clar ¡com poden jutjar de las tacas del vehi, tenint tanta brutícia á casa!

Mes heus aquí un cas no previst en lo Reglament del Congrés de diputats:

¡Si no hi haguessin prou actas netas com se formaria la comissió pera dictaminarlas?

Fora salat que per falta de bugada no poguessin celebrar sessions los cossos colegisladors.

No 's perdria gran cosa per aixó, pero al menys donaria una galana mostra de la sinceritat, netetat y santetat dels procediments politichs avuy en boga.

Y francament, si 'ls diputats avuy en lo Congrès se posessin las mans al pit y volguessen escoltar la veu de la conciencia, ¿creuhen possible formar una comissió d' actas tal com mana 'l reglament y tal com deuria esser en justicia?

Y que havia de formarse la comissió d' actas a tanta sinceritat com avuy regna!

Si per lo que 's toca, no sembla sino que al Congrès hi enviém-lo pitjor de cada casa.

Los politichs d' oposició estant esperant la discussió del Missatge, com esperavan la pluja alguns pagesos no fa gayres dias.

Y es natural; aquestos veyan en l' aygua del cel, assagurada la cullita, allunyada la miseria, y recompensats los subors del seu front y 'ls fatichs de tot un any d' angúnias.

Los politichs en cambi, que se 'n reyan de la pluja, en la discussió dels Missatges, hi veuhen esperansas d' obtenir 'l poder y com á conseqüencia, assegurada la nòmina, allunyada la cesantia, y recompensats los sacrificis fets pel pays y las fatigas de tot un any d' angunia oposicionista.

Y ab aquestas ilusions figúrinse ab quina gana no s' agafarán á tots los impossibles pera allargar la discussió y veurer si logran la caiguda del ministeri que 's guarda pera 'ls seus nomes la gran cullita.

Que hi fa que lo de Cuba s' espatlli cada dia, que la flor del jovent se 'l emportin y no torni, que 'ls contribuyents s' arruhinin, que Espanya tota 's desangri; d' aquí que no puguin pagarse las nóminas n' hi ha per alguns dias y aquestos son los que volen aprofitar los uns y 'ls altres.

En un pays viril y de conciencia honrada avans d' acabar los quartos ja haurían obtingut lo càstich que 's mereixen; aquí no, aquí poden ferho tan impunement que de sobras saben ells que la virilitat s' ha ben perdut y la honradés l' han anat empresonant de tal manera qu' avuy ja campa sols la pilleria.

Desenfrenen, donchs, las passions, politicas de totas menas, y pel boti lluyten com novas fieras, que aquí está 'l públich espalmat pera aplaudir vostres prohesas dintre 'l Circo.

L' HOSPITAL NOU

XV Y ULTIM

L' altre punt de vista capital que á tanta discussió ha donat lloch respecte de la manera d' ésser de nostra Casa de Caritat, y que ja indicarem en l' últim article, es l' assumpto del aculliment dels malalts pobres atacats de malaltia infecto-contagiòsa.

En aqueixa qüestió, si 's volgués procedir ab tota aquella serenor d' esperit necessaria en la resolució de tots los problemas difícils, se veuria clar com la llum del mitjdia, que de cap modo deu haver d' anarse ab precipitacions, sino que al contrari, en aixó, mes que en moltras altras cosas que se'n podria pres-

cindir ó be que no son de tanta urgencia, importa tenir l' ánimo ben despreocupat pera obrar ab verdader coneixement de causa y resoldrer pera sempre mes, tingudas en compte las condicions especials de Sabadell, un problema al que tart ó d' hora se l' hi haurá de donar formal resolució.

Pera ferho, diguin lo que vulguin los qu' hi portan molta pressa y tots aquells que 'n aqueix assumpto no tenen mes guia qu' un sentimentalisme exagerat, es necessari escoltar á la ciencia y obrar segons ella aconsella, tan mes en quant avuy las experimentacions científicas, ab los medis y elements d' investigació de que 's disposa, arriban á conclusions lógicas sempre, exactas en la generalitat de cassos y en no pochs incontrovertibles, acceptables de consegüent pera tot home sá de judici y que no vulgui sentar plassa de temerari.

Per tant, si no 'ls dispensés la bona intenció que 'ls guia á molts, y molts dels que sense mes ni mes volen portar mals infecciosos á nostra Casa de Caritat, no tindríam cap reparo en afirmar que no 'ls mou cap fi humanitari ab semblant pretensió y que lo que buscan es altra cosa molt distinta del socós que deu prestarse al pobret y desvalgut malalt que no te amparo de ningú, si es que pensin y tinguin present l' estat actual, y circumstancias que l' acompanyan, de la sobredita Casa de Beneficencia.

Pera 'ls que no ho sápigam, dirém desde aquest lloch, que 'n 20 de Desembre de 1890, lo Cos facultatiu de nostre Assil, erigit en Sub-comissió informadora y en virtut d' una consulta que l' hi feu la Direcció del Establiment sobre la conveniencia ó inconveniencia de la instalació en lo mateix d' un *departament pera mals infecciosos*, redactá una compendiosa Memoria, en la que 's demostrá ab datos irrecusables que de cap manera procedia la tal instalació, si en puritat de veritat s' havian de tenir presents las condicions especials de la Casa, senyalant, no obstant, á la M.ltre. Junta Administrativa d' allavors lo que podia ferse en aquest sentit. Ben prop de sis anys han passat desde la fetxa en que fou entregat dit document y que 's sápigam per are no s' ha resolt res sobre aquest punt. Sols si sabém qu' alguna volta se l' ha invocat, pero no pera seguir sos concells, sino pera destorbar algun projecte de ventatjosa utilitat y qu'

hauria contribuït á la major prosperitat de nostre benèfich Assil.

Si en aquest assumpto, com en tots los demás de nostra Casa de Caritat, s' hagués procurat seguir sempre un criteri expansiu y s' hagués ofegat en quant era possible tota qüestió personal y tota manifestació del esperit privat, molt altre fora son aspecte y á 'n aquestas horas tindriam á no dubtarho resolt lo problema de l' assistencia dels atacats de contagi. En la fetxa aludida, sense negar la utilitat de fer quelcom en aquest sentit, no responia la pretensió á cap necessitat perentoria y en los temps corrents, en aquestos moments tampoch, porque no hi ha cap motiu que dongui lloch á que 's precipitin las cosas. Per aixó, tan allavoras com are, si no es l' esperit verdaderament cristiá y humanitari lo qui mogui als que no saben parlar de res mes, tampoch se farà cap cosa que valgui la pena, molt mes, si veuen que no logran lo que tantas voltas havém significat y que en obsequi de nostres benévols llegidors no repetirém pera no molestarlos.

Y no obstant, precisa deixar resolta la qüestió pera que en lo dia qu' alguna calamitat pública invadeixi la població se tinguin las cosas de tal modo disposas que demostrin que la prudencia y la previsió son las que aconsellan á nostras autoritats. Y pensin del modo que 'ls hi sembli los partidaris de que en nostre benèfich Assil s' hi assistesquin atacats de malts contagiosos; dirém desde are, com ja ho tenim dit repetidas vegadas, que en dit Assil no hi caben y que tota pretensió en sentit contrari, será sempre un atentat contra la salut dels albergats y un despreci á las desinteressadas prescripcions de las Ciencias médeas modernas que tan se desvetllan pera conseguir la integritat de la salut del home y, com á corolari, procurarli una vida llarga y exempta, á ésser possible, de tota causa que pugui perturbarla. No ho dihéu nosa'tres; ho diuen los homes mes eminents de nostres temps, qual parer es indiscutible y al que 'ns remetém en prova de lo que acabém de dir. Ademés, es tradicional que en la Casa de Caritat, si la memoria no 'ns enganya, tan are com en temps de la direcció de D. Joseph Roca y Armengol, may s' han admés malalts de tal classe al objecte de no contagiar los demás, aixís com també es y ha sigut cosa

molt notable y per tant cosa digna d' esser tinguda en compte, qu' apenas se veu may als assilats patir de cap malaltia infecciosa adquirida dins del Establiment y que en moltes ocasions, mentres Sabadell estava infestat per sos quatre costats de verola, sarampió, tifus, difteria, etz., etz., en la Casa de Caritat se disfrutava d' una salut inmillorable com ho poden certificar tots los metjes adscrits á son servey sanitari.

De consegüent, ja que aquí á Sabadell res s' ha fet fins are en aquest sentit y no existeix ni una sola habitació especialment senyalada pera acullir-sehi un desamparat víctima de contagi, lo millor fora projectar desde aquestos moments una cosa seria, digna de nostra ciutat y que pogués satisfer totes las contingencies que per qualsevol motiu se presentessin, tenint no obstant present quinas son las necessitats principals á que convé atendre y ab preferencia procurant investigar també quinas son las malalties infecto-contagiosas qu' ab mes freqüencia 's pateixen en aquesta localitat, al objecte de que al donar lo primer pas, se dongui sobre terreno ferm y segur.

Segons com volgués donarse solució al assumpto de que parlén podrian ferse dos cosas: ó be tenir una casa ab las degudas condicions disposada sempre pera albergarhi sense dilacions al primer cas que 's presentés, ó be construhir decididament un ó mes pabellons ó un hospital *exprofés* en siti apropiat, á fi d' evitar en tot temps los conflictes que s' originan quan se tracta d' un atacat de mal encomanadís, com se diu en termes vulgars y que tothom, á ésser posible, voldria allunyar de casa seva.

LO BATXILLER DE VALRÀ.

(Acabarà.)

Discurs de gracias

DEL MANTENEDOR DELS JOCS FLORALS DE BARCELONA, DON JOSEPH ECHEGARAY.

Senyors:

Seguint la tradicional costúm, dech comensar per donarvos las gracias en nom del Consistori aquí present.

Y us dich de veritat que no sé quins mérits hi puga haver en mí pera desempenyar en aquest solemne moment un càrrech tan honrós.

Y no trobantlos en ma persona, per més que, deixant apart la modés-

tia los cerqui en ella, tinch d' anarlos á trobar en vosaltres; en la vostra bondat ab mi; en simpatías d' amistat que sempre fan creixer los mereixements; y tinch de trobarlos per últim en un ample y expansiu esperit de companyerisme literari per aixís dirho, del qual en totas ocasions havéu donat generosas probas.

Jo tan sols coneix de la llengua catalana lo purament precís pera admirar las obras dels vostres grans escriptors y poetas, y pera incl'narme respectuós al devant de la vostra admirable historia, que brilla com astre de llum entre las ombres darrereras de la Edat mitjana.

Jo no he contribuít al vostre hermós renaixement literari.

Jo no visch entre vosaltres, encara que entre vosaltres ve á cercar mon esperit las esplendidas creacions dels vostres escriptors y dels vostres poetas moderns.

Jo en altra regió y en altra literatura ocupo 'l modest lloch de treballador infatigable; pero entre molts d' altres y no per sobre d' ells.

Y, ab tot, havéu pensat en mi; y m' havéu dispensat aquesta honra que no oblidaré may de la vida.

Gracias vos tinch de donar per segona vegada; y aquesta, no en nom del Consistori, sino en lo meu propi nom.

Més una rahó hi pot haver, que vosaltres ignoreu potser, y que allá al fons de mon esperit y devant de la meua consciencia, ve á justificar la elecció que havéu fet de la meua persona, com á mantenedor en aquets brillantíssims y tradicionals Jochs Florals de la noble Barcelona.

Y aquesta rahó que vos dich, es la següent:

Certa rahó de parentiu y fins de consanguinitat m' uneix á vosaltres. No soch catalá, pero soch de rassa aragonesa; que 'l meu pare era fill de Saragossa; y Aragó y Catalunya de ben aprop s' extrenyen com á bons germans; y 'ls dos pobles barrejaren per espay de molts sigles en heróychs combats las sevas armas, las sevas banderas, las sevas glorias y la sanch de sas venas. Y 'ls dos pobles units realisaren á Orient proesas gegantinas que son la admiració de la historia.

Si l' amor que es vida, barreja las nissagas y las confen; la mort gloriosa que es nova vida, y la sanch vessada al mateix temps, las barreja y las confón també; aixís com la victoria fabrica al plegat la matexa corona pera tots los que venceren.

Y puig que vinch de pare aragonés, los vostres Jochs Florals tenen també pera mi 'l caràcter de festa de familia.

Y d' aquets Jochs Florals, qué haig de dirvos jo que no us ho hagin dit molts altres y ab veus més elocuentes que no pas la meua?

Quí no admira aquesta noble institució, que perpetúa antigüas glorias y 'n vá acumulant altras de novás pera 'ls vostres fills ab lo fecundant esperit de vostra moderna literatura, de que tant brillant mostra havéu donat en aquesta artística brega, y de que 'n sou proba viva tants com m' escoltéu, quals noms acudeixen als meus llábis, encara que no 'ls pronuncihin respectant de mala gana modestias rezelosas d' amichs que que tant admiro?

La literatura en general, la poesia en particular, y l' art tot, se troban animats per esperit de llibertat tan ample, que no hi ha manera d' empersonarlo á dintre 'ls motllos d' una sola llengua, d' un sol territori, d' una reconada de mar, d' unas quantas montanyas ó d' una sola clapa de sol.

L' art sempre ha volgut ésser lliure, y per serho, á tot arreu ha trobat valls y montanyas, cels y mars als que ha anomenat *seus*, en los que ha sentit, y als que ha cantat ab los accents que escoltá de desde la infantesa, y que modelaren en sa gola y en sas orelles las formas d' un llenguatge que anomena seu també, y que será 'l que mes conmoga las fibras de son cor.

Los sons y las parolas serán diferents; mes las ideas, los sentiments serán universals.

Mia madre, diu l' italiá, al abrassar á la que li doná la vida; *My mother*, diu l' inglés; y sembla que digui una altra cosa y diu lo mateix d' avans; *madre mia*, diuhen á Castella; *mare meva*, diheu á Catalunya: y al fons de l' ánima, encara que no á la gola, vibra pera tothom lo mateix crit d' amor, quan dirigintse á la que 'l portá en sas entranyas y gronxá son bressol y l' alletá en sos pits, y rigué sas primeras alegrías, y plorá sas primeras llágrimas, li crida, *mare meva*. Si; 'l mateix crit d' amor ressona quan dirigintse á aquella regió ahont se despertá á la vida essent noy, recorda 'l carrer ahont jugava ó la vall per ahont corria, ó la mar ahont aprenia de nadar; y á aqueixa regió que te tan aprop de son sér y que es com una expansió de la seva propia mare, l' anomeaa també ab una nova tendresa, *mare meva*.

Vull dir ab aixó, que mentres l' home pensi y senti, pasi ó sufregi com home dolors y alegrías, la poesia y l' art tindrán notas universals idénticas en lo fons, perque brollan potser d' una mateixa unitat suprema.

Pero vull dir també que aquesta unitat pren en la existencia formas diversas en las diversas regions; y que no hi ha dret pera mirar ni ab rezel, ni ab enuig, ni ab malavolensa calumniosa aquestas manifestacions expontáneas en la vida regional dels pobles.

Tot sér noble y pur que en la vida universal. pot viure, te dret á viure. Y essent aixís que la literatura catalana te vida propia, y te mestres insignes, y hi ha qui sent ab ella y ab ella pensa, sa forsa artistica es son dret; y no hi ha que negarli ni cel ahont se miri, ni sol ab que s' illumi ni y s' encenga, ni aplaudiment just, honrat y carinyós ab que s' enlayri.

Qui nega la varietat quan es expontánea, vigorosa y productora, nega la mateixa vida.

Qui per violencias y no per atracció y armonía busca la unitat artificiosa é imposada, proclama sense saberho la mort mateixa.

Set colors te la llum blanca del sol: y qui no 'ls admira en l' Arch de Sant Martí y qui tindria dret pera arrencar qualsevol d' aquets set colors y en la eterna negror del no res enfonzarlo?

Hi ha més: lo llenguatge te molt de marvellós! Los accents de la veu humana tenent una varietat y una fecunditat que imposa.

Unas quantas notas y unas quantas combinacions de veus, d'articulacions, de paraulas, en fi, s'esforsan per agotar y no agotan may la energia del esperit humá quan sent, quan pensa y quan vol.

Y cada llengua, cada idioma, y fins cada varietat dintre de las grans unitats, sembla que regiran y treuen del fons de l'ànima harmonias espirituals, que no havian pogut trobar altres idiomas.

Ben vinguts sian tots ells, que ab un tot sol no n'hi ha prou pera expressar tot lo que en lo cervell del home flameja: tot lo que en lo cor humá s'origina; tot lo que en la humanitat desde la primera modulació del verb que barboteja, està per dirho aixís, colpejan en las golas de tots los pobles y de totes las rassas, com demanant vida á lo exterior pera llesar per los espanyys glopadas del esperit.

Deixeu viure á tots los que portan quelcom de gran, ó quelcom d'hermós; y si res portan, deixéulos també que ells se moriran d'inanició.

Vostre esplendorós renaixement catalá, vostres escriptors, vostres poetes lirichs, vostres poetes dramátichs als quals per motius d'afició més especialment admiro y estimo, tota vostra noble obra en fi, y aquestos mateixos brillantíssims Jochs Florals, son vostra fé de vida y proba de ciutadania catalana y de ciutadania universal. Y reconeixent vostre dret á una vida lliure y espontánea, y aclamant ab vosaltres vostras glories, y celebrant aquestos Jochs Florals, ressons espléndits d'altres harmonias que venen de lluny y que ja en lo fons de las nubladas de la Edat mitjana s' deixaban sentir, y saludant per Barcelona á Catalunya, y á sas donas hermosas, y sos nobles fills, permetéume que acabi.

Permetéume, dich, que acabi mon bravíssim discurs, saludant una vegada més á la vostra noble terra, á la que tantas simpatias dech y ahont hi tinch tants amichs.

Lo primer cop que vaig pujar al Tibidabo, vaig admirar lo plá hermoíssim ahont s'aixeca Barcelona. Pera abarcar totes vostras glories en un sol horitzont sensible (quánt més amunt s'hauria de pujar!

¿A quanta altura hi hauria que enlayrarse pera que capiguessin sota la vista totes las terras ahont la vostra energia y 'l vostre geni han arribat?

¿Quin lloch hi ha sobre 'ls nubols, y á plom de Barcelona, desde ahont s'abrassi ab una mirada 'l camp de gloria de catalans y aragonesos?

¡Oh! Jo no puch pujar tant amunt: soch molt petit pera tan immensas alturas.

Ni á tant arriban mas ambicions: ab arribar desde ma petitesa á la altura dels vostres cors, ja 'n tinch prou.

Més, barcelonins, y catalans: entre homes lleals, tots los cors están al mateix nivell.

A aquest nivell aspiro: no me 'l negueu.

HE DIT.

NOVAS

—Lo dilluns del *aplech* tingué lloch ab tot y 'l mal temps lo anunciat Concert vocal é instrumental en lo teatre Euterpe, baix la experta direcció del mestre compositor don Eusebi Bosch, ab lo valió concurs de la societat coral *La Americana* y una acreditada orquesta composta de 30 professors.

La festa artística que 'ns ocupa resultá un aconceixement, essent molt aplaudits y celebrats la preciosa *Polonesa de Concert*, original del senyor Bosch, y una *Gavota*, de Arditi, que mereixeren los honors de la repetició.

Lo publich, escás però entussiasta, acullí ab picaments de mans l' himne del mestre Goula *Gloria al Arte* per son vigor y excelent execució.

Finalment, devem consignar que tant lo mestre director senyor Bosch con la societat coral *La Americana* y orquesta realisaren son comés á satisfacció de tothom.

—Lo dia 25 del actual acabarà la temporada en lo teatre Romea de Barcelona.

—A Reus hi ha mort nostre company en la prempsa, 'l redactor de *Lo Somatent* d'aquella ciutat don Bonaventura Sedó y Virgili, un dels fundadors que fou de la «Associació Catalanista».

Descansi en pau.

—Dijous passat morí á Barcelona lo distingit pintor catalá don Miquel Carbónnell y Sebra, antor de varis cuadros que figuran en la actual Exposició de Bellas Arts.

Siali la terra lleugera.

—Segons llegim, lo govern decretará una R. O. pera que 'l dia 22 del actual se concedeixi llicencia ilimitada als excedents de cupo del any 95, suspesentse ademés y també per temps ilimitat l' ingrés en las filas dels excedents de cupo del any 94.

—Ha sortit á llum un nou llibre titulat *Dotzena de frare*, contenint una colecció de cuentos, del malagüanyat Mestre en gay saber En Frederich Soler. Aquesta obra, que recomaném als amadors ab la bona literatura, va ilustrada pel conegut dibuixant senyor Moliné.

—Nostre estimat company «Egara» de Tarrasa, ha afegit en son text una nova secció titulada «Revista Catalana» destinada á donar noticia de lo molt y bó qu' en lo camp de nostre floreixent literatura 's publica. Aplaudim l' idea.

—Lo número de nostre estimat company «Las Cuatre Barras» corresponent al 10 d' aquest mes, va dedicat á honrar la memoria del nostre vilafranqui, Dr. D. Antoni Estalella, Bisbe de Terol. A més dels travalls de redacció n' hi han del Ilm. Bisbe de Vich, Dr. Morgades y dels notables escriptors senyors Duran y Bas, Vidal y Valenciano, F. Romani y Puigdemolas, Vallés y Ribot, Torras y Bages, Cortés, Alvarez, y Gallissá. Es un número notable y digne de la memoria del ilustre catalá á qui vá dedicat.

—Diu «La Renaixensa» en sa edició del passat dimecres:

«Avans d' ahir nit, en l' Ateneu Barcelonés lo president de la Lliga

de Productors de Catalunya, don Joseph Zulueta, donà una conferència sobre 'l tema: *La crisi del blat y sos remeys*.

Parlà de la trista situació en que 's troba la agricultura espanyola, deguda á molt diferents causes que aná examinant detingudament. Demostrà que las tarifas aduaneras no tenen mes que un valor molt relatiu en l' alsa y baixa dels preus de las mercaderias, y aixó te molta importancia, tractantse dels cereals, á consecuencia de sa gran facilitat de transport, la baratura dels nòlits, la possibilitat d' ésser enmagatzemats per molt temps sense que 's malmetin, etc.

Per resoldrer aquesta crisi, digué 'l senyor Zulueta que 'l millor remey es dedicar los terrenos sobrants á la producció d' altres articles que donessis beneficis, entre 'ls quals cità l' establir prats pera la cria de bestiar. Afegí que á son modo de veure, 'ls drets aranzelarís sobre 'l blat no poden influir en lo preu del pa; ja que la baixa y alsa dels aranzels may coincideix ab las oscilacions sufertas pel preu d' aquell article. Afirmá últimament que la verdadera gravetat del problema no consisteix en que pugui faltar blat, sino en que 'l consumidor no tingui diner per comprarlo. Lo senyor Zulueta fou molt aplaudit per lo distingit auditori que omplia 'l saló de cátedras del Ateneo.

—La societat de ball *Euterpe*, donará aquesta tarde un extraordinari ball, están lo programa confiat á la aplaudida orquesta *Chapi* d' aquesta ciutat.

—Últimoment ha dit el corresponsal en Cuba de *El Imparcial*, que no es posible portar á Pinar del Rio foras d' altre part de la isla sens temor de que al quedar desamparadas algunas poblacions fossin aquestas objectes d' un incendi per part dels filibusters.

En aquesta situació, continua dient dit corresponsal, personas coneixedoras de las cosas de la guerra creuen convenient que vagin 20 batallons mes á Pinar del Rio pera acabar ab Antoni Maceo é impedir l' avans dels cabecillas Máximo Gomez y Calixto Garcia.

Ara dihem nosaltres: ¿qui es un corresponsal pera fer semblants declaracions encara que aquestas sigan de opinió de *personas conocedoras de las cosas de la guerra*? ¿Qué s' ha cregut dit corresponsal? Lo pays sofreix y aguanta pero s' indigna ab aquestas declaracions fetas per periodistas morts de gana que 'ls aniria molt be escupilshi la cara ja que la justícia no 'ls envia en un penitenciarí.

Ha de pensar l' esmentat corresponsal que lo que vol la gent sensata no son batallons d' infelissos, sino que s' acabi com mes aviat millor y de la mellor manera que posible sia una guerra com aquesta qu' empobreix al pays y porta á la desolació á molts pares y mares.

—Ab numerosa y distingida concurrencia, entre la qual vegerem alguns inteligents, tingué lloch lo dijous últim á la nit en la Associació de Catòlics d' aquesta ciutat lo anunciat concert, que resultá una Festa brillant que be mereix tota classe d' elogis per son acabat conjunt y ajustada interpretació de totas las pessas del programa compost de bona música.

Aixó ditsols nos resta tributar un calurós aplauso al director reverent mossen Miquel Ferrer, als dignes profesors que componian la orquesta y á la Associació de Catòlics per son bon zel y acert en donar espectacles que tan agradosamente impresionan al públich.

—Aquesta nit á las 9 tindrà lloch en lo Centre Catalá una sessió literaria en la que 's llegirán composicions originals é inéditas de varis sociis del Centre.

En lo número vinent nos en ocuparem ab la extensió deguda.

—Tant las funcions teatrals com los balls que se donaren á las distintes societats en las passadas festas del Aplech se vegeren sumament con-correguts per distingida concurrencia.

—Avuy per la nit la orquesta *Fatxendas* donará un extraordinari ball de vetlla en lo Saló Colonial (Rata); abans del ball en los jardins donará un concert.

Pera vendre

UN TALER INGLÈS PINTA

ab quatre calaixos y 26 calcas.

Preu: 300 pessetas

Informarán en la Imprempta d' aquest periódich.

Gran Café y Restaurant Colon.-Barcelona

Cuberts á 2'50 ptas. á escullir 3 plats de la carta (ó 4 sense escullir), 3 postres, pa y ví.

També s' atmeten abonos á preus ventatjosos. Servey esmeradíssim. Concert totas las nits per un **QUINTETO**.

Se compran sellos

usats de correus, coleccions y correspondencia antigua ab sellos usats, particularment del any 1850 al 1870.

Informes en la Administració d' aquest periodich.

Fayans Catalá

Fábrica de Cerámica Artística

DE

M. BURGÜES Y COMP.^a-Crehueta, 92-SABADELL

Imprempta y Encuadernacions de Pere Tugas, Carrer de Calderon, 36.—SABADELL